

ΣΠΗΛΑΙΟΝ «ΚΗΠΩΝ»

Ἄριθμός 1085

Ἰπὸ Κας ΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

Τὸ σπήλαιον κήπων ἀριθ. 1085 εὑρίσκεται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Πράμαντα τῆς κοινότητος Πραμάντων Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς Β. Α. κλιτύος τοῦ ὄρους Στρογγούλα Τσουμέρκων εἰς ὕψος 800 μ. περίπου ὑ. ἐ. θ. εἰς τὴν τοποθεσίαν Κήπων—Μαγκριωτέικα τοῦ οἰκισμοῦ Τσόπελα Πραμάντων.

Ἱστορικὸν

Τὸ σπήλαιον ἦτο γνωστὸν ἀπὸ κατοίκους τῆς περιοχῆς πρὸ πολλῶν χρόνων, εἶχε ὅμως λησμονηθῆ διότι λόγω κατολισθήσεως τοῦ ἐδάφους εἶχε καταχωθῆ ἢ εἴσοδος του.

Διὰ πρώτην φοράν ἦλθε εἰς τὴν δημοσιότητα ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Μαγκριώτη διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος τῶν Ἰωαννίνων «Ἡπειρωτικὸς Ἄγων» περιγράφαντος τὰς παιδικὰς του ἐντυπώσεις ἀπὸ μίαν ἐπίσκεψίν του.

Κατόπιν τούτου ἡ κοινότης Πραμάντων ἐν τῇ προσπάθειά της ὅπως ἐξυψώσῃ τὸ τουριστικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον αὐτῆς ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἑλλ. Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρίας τὴν διάθεσιν εἰδικοῦ σπηλαιολόγου διὰ τὴν ἐξερεύνησιν καὶ μελέτην τοῦ Σπηλαίου Κήπων διαθέτουσα τὰς δαπάνας μετακινήσεως καὶ διαμονῆς αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλ. Σπηλαιολογικὴ Ἑταιρία ἀνέθεσεν εἰς τὴν γράφουσαν τὴν παροῦσαν μελέτην τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ἀνωτέρω σπηλαίου.

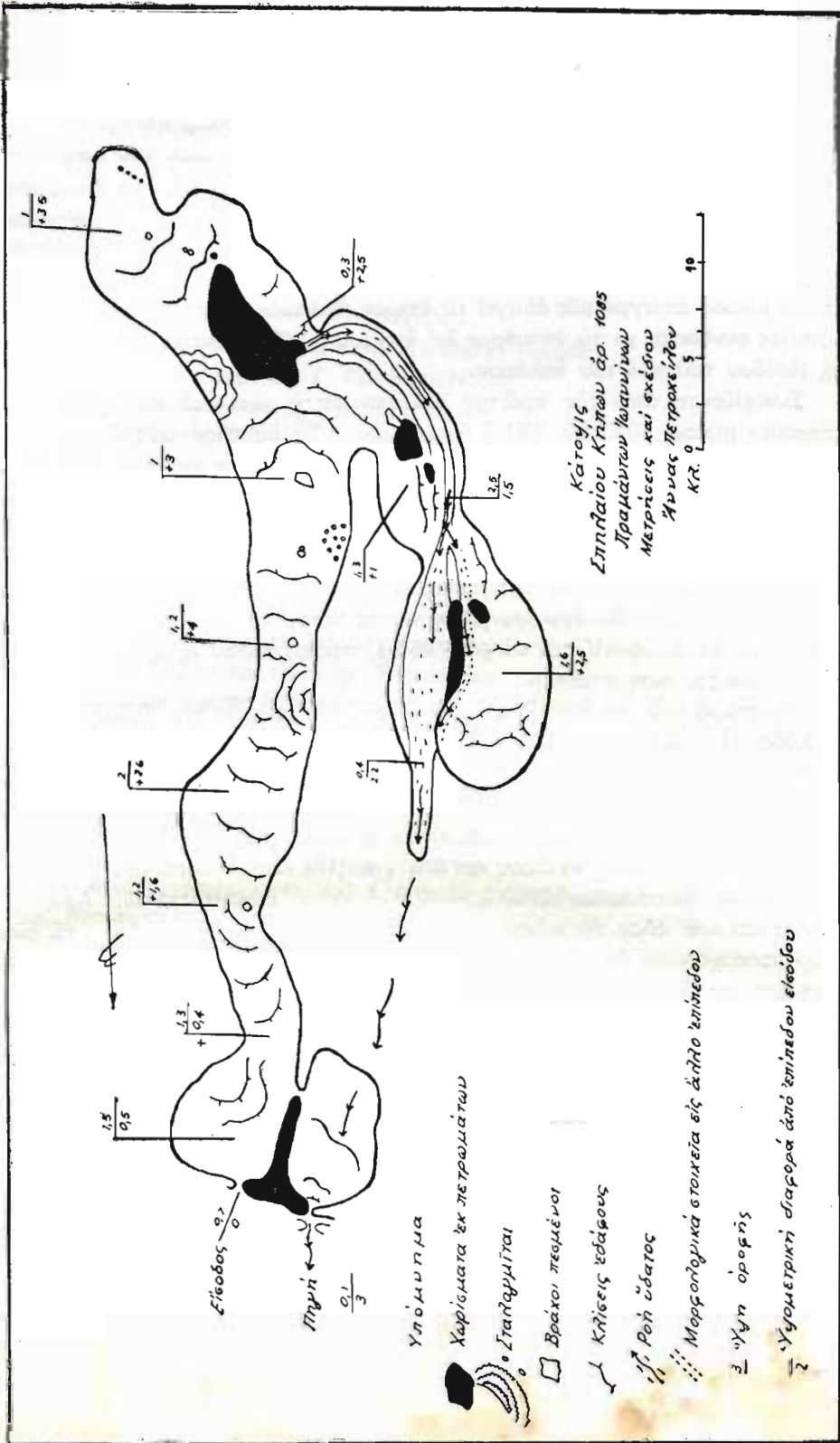
Ἡ ἐξερεύνησις ἐπραγματοποιήθη τὴν 5ην Σεπτεμβρίου 1960 τῇ πολυτιμῷ συμπαράστασει τοῦ προέδρου κοινότητος κ. Ἰ Τσίκου καὶ τῇ βοήθειᾳ κατοίκων τῆς Κοινότητος εὐγενῶς προσφερθέντων.

Προσπέλασις

Ἡ προσπέλασις τοῦ σπηλαίου γίνεται ἐκ τοῦ χωρίου Πράμαντα δι' ἡμιονικῆς ὁδοῦ μέχρι τῆς ἱερᾶς μονῆς Πραμάντων Ἀγ. Παρασκευῆς 00.45 (διανοίγεται ἤδη ἀμαξιτὴ ὁδὸς) καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ κατωφερικῆς ἀτραποῦ 00.20 πορείας καταληγούσης πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου.

Περιοχὴ τοῦ Σπηλαίου

Ὁλόκληρος ἡ περὶ τὸ σπήλαιον περιοχὴ ἔχει πλουσίαν δασικὴν βλάστησιν κυρίως ἐξ ἐλάτων.

Τὸ σπήλαιον

Τὸ σπήλαιον εἶναι κοίτη ὑπογείου ποταμοῦ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος νεκρὰ καὶ μόνον εἰς τὸ βάθος ἐν ἐνεργείᾳ, διότι τὸ ρέον ὕδωρ ἤλλαξε στάθμην καὶ ἐκβάλλει ὡς πηγὴ κατὰ 3 μέτρα χαμηλότερα τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου, ὅπως ἐπίσης καὶ κατὰ 3 μ. δεξιώτερα αὐτῆς.

Ἐποτελεῖται ἐξ ἐνὸς διαδρόμου καὶ 6 θαλάμων.

Ἡ εἰσόδος τοῦ εἶναι στόμιον διαστάσεων πλ. 0,80 ὑψ. 0,70. Ἀκολουθεῖ ὁ πρῶτος θάλαμος διαστάσεων 7,70X6X2 πρὸς τὸ τέλος καὶ δεξιὰ τοῦ ὁποίου μικρὸν ἄνοιγμα μᾶς ὁδηγεῖ εἰς ἕτερον θάλαμον διαστάσεων 8X4X1,50, ὁ ὁποῖος συνδέεται μὲ τὸ ὑπαιθρον δι' ὀπῆς 0,50X0,30 κατὰ 3 μ. δεξιώτερα τῆς εἰσόδου τοῦ πρώτου θαλάμου.

Συνεχίζοντες ἀπὸ τὸν πρῶτον θάλαμον κατὰ μέτωπον εἰσερχόμεθα εἰς διάδρομον μήκους 30X3,50—6X1,2 ἀνωφερικόν. Τὸ δάπεδον αὐτοῦ εἶναι κεκαλυμμένον μὲ παχὺ στρώμα κλαστικοῦ ὑλικοῦ ἀποσπασθέντος ἐκ τῆς ὀροφῆς καὶ λάσπης. Ἄπειρα ἴχνη ἀφαιρεθέντων σταλαγματιῶν μαρτυροῦν ὅτι κάποτε τὸ δάπεδον ἦτο πολὺ διακεκοσμημένον. Σήμερον μόνον σποραδικῶς συναντῶμεν σταλαγμίτας.

Ὁ διάδρομος οὗτος καταλήγει εἰς μεγάλον θάλαμον διαστάσεων 11X7X1,50 κατωφερικόν πολὺ διακοσμημένον εἰς τὸ τέλος καὶ ἀριστερὰ αὐτοῦ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐμφανίζεται τὸ ρέον ὕδωρ, προερχόμενον ἐξ ἀριστ. πρὸς τὰ δεξιὰ, διανοίξαν νέαν στάθμην.

Ἀριστερὰ τοῦ θαλάμου διὰ πολὺ μικροῦ ἀνοίγματος πλ. 0,80X0,30 εἰσερχόμεθα εἰς διάδρομον διαστ. 6X2,50X1,20 ἐλαφρῶς ἀνωφερικόν καταλήγοντα εἰς θάλαμον διαστάσ. 7X8X1,50 ἀρκετὰ διακοσμημένον καὶ ἄθικτον λόγῳ τῆς δυσκόλου προσπελάσεώς του. Ὁ θάλαμος οὗτος ἔχει καὶ ἕτερον σύνδεσμον μετὰ τοῦ μεγάλου θαλάμου ἀλλὰ πολὺ μικρότερον τοῦ πρώτου.

Δεξιὰ τοῦ μεγάλου θαλάμου καὶ διὰ χαμηλῆς εἰσόδου εἰσερχόμεθα εἰς ἕτερον θάλαμον διαστάσεων 7X4X1,30—2,5 ἀρκετὰ διακοσμημένον. Ἀριστερὰ τούτου καὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτοῦ εἰς βάθος 1,50 συναντῶμεν τὸ ρέον ὕδωρ προερχόμενον ἀπὸ τὸν μεγάλον θάλαμον καὶ διευθυνόμενον πρὸς σήραγγα πλουσίως διακεκοσμημένην διαστ. 17X2,50—1X1—0,40. Τὸ ὕδωρ συνεχίζει τὸν ροῦν του διὰ μέσου σίφωνος καὶ ἐξέρχεται μετὰ ἀπὸ 20 μ. περίπου ὡς πηγὴ ὅπως προανεφέραμεν, ἢ ὁποία ὑδρεύει καὶ ἀρδεύει τὸν συνοικισμὸν Τσόπελα.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ τελευταίου τούτου θαλάμου ἀλλὰ εἰς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τῆς κοίτης τοῦ ρέοντος ὕδατος εἰς ὑψος 2 μ. ὑπάρχει ἕτερος θάλαμος διαστ. 9X5X1—2 ἐλάχιστα διακοσμημένος. Ὁ θάλαμος οὗτος εἶναι ὁ τελευταῖος τοῦ σπηλαίου.

Διαστάσεις

Ἡ κατεύθυνσις τοῦ σπηλαίου εἶναι ἐκ Β. πρὸς Ν. ἔχει κατ' εὐθείαν γραμ-

μήν μήκος 55 μ. Τὸ ὅλικόν μήκος διαδρόμων ἀνέρχεται εἰς 125 μ. καταλαμβάνει δὲ ἑκτασιν 450 τ. μ. Τὸ μεγαλύτερον βάθος αὐτοῦ εἶναι 2.30 μ.

Θερμοκρασία—Υγρασία

Ἡ θερμοκρασία ἐντὸς τοῦ σπηλαίου κατὰ τὴν 5ην Σεπτεμβρίου ἦτο 16° Κελσίου, ἐνῶ ἡ ἔξω τοῦ σπηλαίου κατὰ τὰς 6 μ. μ. ἦτο 21° Κελσίου. Ὑγρασία 100°.

Τουρισμός

Τὸ σπήλαιον Κήπων δύναται νὰ θεωρηθῇ τουριστικὸν μόνον τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης καταστροφῆς τοῦ διακόσμου του ἀπὸ βανδαλισμοὺς καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ μεγάλου διαδρόμου.

Εὐτυχῶς ἡ καταστροφή δὲν ἐπεξετάθη ἕως τὸ σημεῖον πού εὑρίσκεται ἡ νέα κοίτη, ἡ ὁποία εἶναι θαυμασιῶς διακοσμημένη με ὠραιότατα συμπλέγματα σταλακτιτῶν, κάτωθεν τῶν ὁποίων διέρχεται τὸ ρέον ὕδωρ. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ἐσωτερικοῦ του, προστίθεται ἡ γραφικότης τοῦ τοπίου με τὸν πολὺ πλησίον ρέοντα παραπόταμον τοῦ Ἀράχθου Μελισσουργιάτικον καὶ με πλουσιωτάτην βλάστησιν, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ εἰς ἀπόστασιν 00,20 πορείας εὑρισκομένη ὠραιοτάτη μονὴ Ἁγ. Παρασκευῆς ἐντὸς δάσους ἐξ ἐλάτων.

RESUMÉ

LA GROTTTE «KIPON»

La grotte «Kipon» (jardins) N° 1085 se trouve à l' Est du village Pramanta du Département de Jannina, sur le versant Nord Est de la montagne Stougoula—Tzoumerka, à une altitude de 800 m environ.

Elle se compose d' un couloir et de 6 salles et c' est le lit d' une rivière souterraine, morte dans sa plus grande partie, parce que le cours d' eau a changé de niveau et débouche, comme une source, à 3m au dessous de l' entrée de la grotte Celle—ci occupe une superficie de 450 m² et la longueur de son couloir s' élève à 125 m. Maximum de profondeur 2,20 m. De ses 6 salles, les 3 sont richement ornées.